



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Quorum sit uerecundari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ne haberi: sed hoc maxime appetit homo a melioribus, qui quandoque non sunt magis coniuncti. ergo homo non magis erubescit de magis coniunctis.

¶ 2 Præt. Illi uidentur esse magis coniuncti, q sunt similium operum: sed homo non erubescit de suo peccato ab his, quos scit simili peccato subiacere, quia sicut dicitur in 2. * Rhet. Quæ quis ipse facit, hæc proximis non uetat. ergo homo non magis uerecundatur a maxime coniunctis.

Colligit ex lib. 2. cap. 6. tom. 6.

* lib. 2. c. 6. a. a. tom. 6.

lib. 2. Rhet. c. 6. a. med. tom. 6.

lib. 2. cap. 6. a. med. tom. 6.

¶ 3 Præt. Philoſophus dicit in 2. * Rhet. quod homo magis uerecundatur ab his, q propalant multis quod sciunt, sicut sunt irriſores, & fabulari fictores: sed illi qui sunt magis coniuncti, non solent uitia p-palare. ergo ab eis non maxime est uerecundandū.

¶ 4 Præt. Philoſophus * ibidem dicit, quod homines maxime uerecundantur ab eis, inter quos in nullo defecerunt, & ab eis a quibus primo aliquid postulauit, & quorum nunc primo uolunt esse amici: huiusmodi autem sunt minus coniuncti. ergo non magis uerecundatur homo de magis coniunctis.

SED CONTRA est, quod dicitur in 2. Rhet. quod eos, q semper aderunt, homines magis erubescunt.

RESPON. Dicendum, quod cum vituperium honori opponatur, sicut honor importat testimoniū quoddam de excellentia alicuius, & præcipue quæ est secundum uirtutem: ita etiam opprobrium, cuius timor est uerecundia, importat testimoniū de defectu alicuius, & præcipue secundum aliquam culpam: & ideo quāto testimoniū alicuius reputatur maioris ponderis, tanto ab eo aliquis magis uerecundatur. Potest autem testimoniū aliquod maioris ponderis reputari, uel propter eius certitudinē ueritatis, uel propter effectum. Certitudo aut ueritatis ad est testimoniū alicuius, ppter duo. Vno quidem modo, propter rectitudinem iudicii, sicut patet de sapiētibus, & uirtuosis, a quibus homo & magis desiderat honorari, & magis uerecundatur. Vnde a pueris, & bestijs nullus uerecundatur propter defectum recti iudicii, q est in eis. Alio modo, propter cognitionem corū, de quibus est testimoniū, q a vniuersisq; bene iudicat quæ cognoscit: & sic magis uerecundatur a psonis coniunctis, q facta nostra magis considerant. A peregrinis aut & omnino ignotis, ad quos facta nostra non pueniūt, nullo modo uerecundamur. Ex effectu aut est aliqd testimoniū magni ponderis, pp iuuamentū & nocumentum ab eo proueniens: & ideo magis desiderant homines honorari ab his q possunt eos iuuare, & magis uerecundantur ab eis qui possunt nocere. Et inde est, quod quātum ad aliquid magis uerecundamur a personis coniunctis, cū quibus semper sumus conuersaturi, quasi ex hoc nobis perpetuum proueniat detrimentū: quod aut prouenit a peregrinis, & transeuntibus, quasi cito pertransit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod similis ratio est propter quam uerecundamur de melioribus, & magis coniunctis: quia sicut meliorum testimoniū reputatur magis efficax propter uniuersalē cognitionem, quam habent de rebus, & immutabilē sententiā a ueritate: ita etiam familiarium personarū testimoniū uidetur magis efficax propter hoc, q magis cognoscunt particularia, quæ circa nos sunt.

AD SECVDVM dicendum, quod testimoniū eorum, qui sunt nobis coniuncti in similitudine peccati, non reformidamus: quia non estimamus quod defectum nostrum apprehendat, ut aliquid turpe.

AD TERTIVM dicendum, quod a propalantibus uerecundamur propter nocumētū inde proueniens, quod est diffamatio apud multos.

AD QVARTVM dicendum, quod quos nihil mali fecimus, magis uerecundamur propter nocumentum sequens, quia amittimus bonam opinionem, quæ uidebatur: & etiam quia contrarium uidebatur. Vnde cū aliquis timore bonum aestimauit, aliquid turpe didit hoc ut turpius. Ab istis autem de nouo postulam, uel quædam mentum inde proueniens, quod implenda petitionis, & amittenda

ARTICVLVS III.

Utrum etiam in uirtuosis bonitas p...

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur in uirtuosis hominibus p... Contrariorum enim contrarium... li qui sunt superabundantis multum dantur, secundum illud Ier. 3. Er... retrictis facta est tibi, necesse est... sunt uirtuosi magis uerecundantur.

¶ 2 Præt. Philoſophus dicit in 2. * Rhet. quod homines non solum erubescunt de uirtuosis, ergo in uirtuosis p... mit a

¶ 3 Præt. Verecundia est timor... cōtingit aliquos uirtuosos in... false diffamantur, uel et in digno... tur, ergo uerecundia potest esse timor... Deus

¶ 4 Præt. Verecundia est pars temperantiam... cum est: pars autem non separatur... go temperantia fit in homine... etiam uerecundia.

SED CONTRA est, quod a... Ethic. quod uerecundia non est timor super...

RESPON. Dicendum, quod uerecundia est timor alicuius turpitudinis, quod malum non timeatur, ppter timorem contingere. Vno modo, quia non a timore ut mali. Alio modo, quia non a timore, uel ut difficile uitari, & malum non contingit in aliquo dupliciter. Vno modo, quia erubescit, non apprehendit defectum, quod timor turpitudinis ut possibile sit, quod turpibilem: & hoc modo timor non caret. Sicut tñ sic dispositi, ut de hoc uerecundarent. Vnde dicitur in 4. Ethic. q uerecundia est timor turpitudinis, quod contingit in pessimis, & in bonis, ut * dicitur. In uirtuosis autem critere se habent sicut in quod est timor boni, & tamen non sunt timor turpitudinis.

AD SECVDVM dicendum, quod uerecundia non solum uitare uitia, sed etiam speciem uitiorum, secundum illud Ier. 3. Erubescit in 4. * Eth. quod uitanda sunt mala sunt mala secundum opinionem.

AD TERTIVM dicendum, quod uerecundia uirtuosis, ut * dicitur, est timor ipse non est dignus. Et ideo uerecundantur

recedatur. Est tamen aliquis motus uerecundia: praeveniens rationem, sicut & ceterarum passionum.

Ad III. dicendum, quod uerecundia non est pars temperantiae quasi intrans essentiam eius, sed quasi dispositiue se habens ad ipsam. Vnde * Ambr. prof. dicit in lib. de offic. quod uerecundia iacet prima temperantiae fundamenta, inquantum scilicet nocet horrorem turpitudinis.

Super Questionem centesimamquarta- gysimamquinta.

QVAESTIO CXLV.

De honestate, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de honestate. Et circa quatuor.

- ¶ Primo, Quomodo honestum se habeat ad uirtutem.
- ¶ Secundo, Quomodo se habeat ad decorum.
- ¶ Tertio, Quomodo se habeat ad utile, & delectabile.
- ¶ Quarto, Vtrum honestas sit pars temperantiae.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum honestum sit idem uirtuti.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod honestum non sit idem uirtuti. Dicit enim * Tullius in sua Rhetor. honestum esse quod propter se appetitur. uirtus autem non appetitur propter seipsam, sed propter felicitatem. dicit enim Philosophus in 1. Ethic. quod felicitas est praemium uirtutis & finis. ergo honestum non est idem uirtuti.

¶ 2. Praet. Secundum * Isidor. honestas dicitur quasi honoris status: sed multis alijs debetur honor quam uirtuti. nam uirtuti proprie debetur laus, ut dicitur in 1. Ethic. ergo honestas non est idem uirtuti.

¶ 3. Praet. Principale uirtutis consistit in interiori electione, ut Philosophus dicit in 8. Ethic.

honestas autem magis uidetur ad exteriorem conuersationem pertinere, secundum illud 1. ad Corint. 14. Omnia honeste, & secundum ordinem fiant in nobis. ergo honestas non est idem uirtuti.

¶ 4. Praet. Honestas uidetur consistere in exterioribus diuitijs, secundum illud Eccles. 11. Bona & mala uita & mors, paupertas & honestas, utraq; a Deo sunt: sed in exterioribus diuitijs non consistit uirtus. ergo honestas non est idem uirtuti.

SED CONTRA est illud, quod * Tullius dicit in 1. de offic. & in 2. rhetor. diuidens honestum in quatuor principales uirtutes, in quas etiam diuiditur uirtus. ergo honestum est idem uirtuti.

RESPON. Dicendum, quod sicut * Isidor. dicit, honestas dicitur quasi honoris status. unde ex hoc uidetur aliquid dici honestum, quod est honore di-

gnum. Honor autem, ut supra dictum est, excellētia debetur. Excellētia autem hominis maxime consideratur secundum uirtutem, quae est dispositio perfecti, ut dicitur in 7. * Physic. Et ideo honestum proprie loquendo, in idem refertur cum uirtute.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut * Philosophus dicit in 1. Ethic. eorum, quae propter se appetuntur, quaedam appetuntur solum propter se, & numquam propter aliud, sicut felicitas quae est ultimus finis: quaedam uero appetuntur & propter se, inquantum habent in seipsis aliquam rationem bonitatis, etiam si nihil aliud boni per ea nobis accideret, & tamen sunt appetibilia propter aliud, inquantum. scilicet perducunt nos in aliquod bonum perfectius: & hoc modo uirtutes sunt propter se appetendae. Vnde Tullius dicit in 2. * rhetor. quod quiddam est quod sua uirtute nos allicit, & sua dignitate trahit, ut uirtus, ueritas, scientia: & hoc sufficit ad rationem honesti.

AD II. dicendum, quod eorum quae honorantur praeter uirtutem, aliquid est uirtute excellentius, scilicet Deus, & beatitudo: & huiusmodi non sunt nobis per experientiam nota, sicut uirtutes, secundum quas quotidie operamur: & ideo uirtus magis sibi uendicat nomen honesti. Alia uero quae sunt infra uirtutem, honorantur inquantum coadiuuant ad opera uirtutis, sicut nobilitas, potentia, & diuitiae. Vt enim Philosophus dicit in 4. * Ethic. huiusmodi honorantur a quibusdam, sed secundum ueritatem solus bonus est honorandus. Bonus autem est aliquis secundum uirtutem: & ideo uirtuti quidem debetur laus secundum quod est appetibilis propter aliud: honor autem prout est appetibilis propter seipsum: & secundum hoc habet rationem honesti.

AD III. dicendum, quod sicut * dictum est, honestum importat debitum honoris. Honor autem est contestatio quaedam de excellētia alicuius, ut supra dictum est. Testimonium autem non profertur nisi de rebus notis. Interior autem electio non innotescit homini nisi per exteriores actus: & ideo exterior conuersatio habet rationem honesti secundum quod est demonstratiua interioris rectitudinis. Et propter hoc radicaliter honestas consistit in interiori electione, significatiue autem in exteriori conuersatione.

AD IIII. dicendum, quod quia secundum uulgarem opinionem excellētia diuitiarum facit hominem dignum honore, inde est quod quandoque nomen honestatis ad exteriorem prosperitatem transfertur.

ARTICVLVS II.

Vtrum honestum sit idem quod decorum.

AD SECUNDVM sic proceditur. Vt quod honestum non sit idem quod decorum. Ratio. honestum est quod proprie appetitur: sed decorum magis respicit conspectum cui placet. ergo decorum non est idem quod honestum.

¶ 2. Praet. Decor quaedam claritatem requirit, quae pertinet ad rationem gloriae: honestum autem respicit honorem. Cui ergo honor, & gloria differant, ut supra dictum est, ut quod etiam honestum differat a decoro.

¶ 3. Praet. Honestum est idem uirtuti, ut supra dictum est: sed aliquis decor contrariatur uirtuti. unde dicitur Ezech. 16. Habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es in nomine tuo. ergo honestum non est idem decoro.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit 1. ad Corint. 12. Quae in honesta sunt nostra, abundantiorē honestatē habēt: honesta autē nostra nullius egent.

Secunda Secundae S. Thomae. V V 2 uocat

q. praece. 27. ad 2.

* lib. 7. text. 17. & 18. 10. mo 2. lib. 8. cap. 7. tom. 5.

lib. 2. de inuentione in fol. 4. ante fuscum libris

lib. 4. cap. 7. ante med. tom. 5.

in cor. artic. 1.

q. 103. art. 1.

Infr. artic. 4. cor.

q. 103. art. 1. ad 3.

* 27. praece.